

SLANIMO ROTUŠĖ

Slanimo rotušė (XVIII a.). Slanimas šaltiniuose minimas nuo XIII a. (1252 m.), dėl jo XIII a. varžėsi LDK ir Haličo-Voluinės kunigaikštija, nuo Mindaugo laikų galutinai atiteko Lietuvai. Miestas įsikūręs ant kelių svarbių prekybinių kelių sankryžos, todėl buvo svarbus prekybos centras. Panaikinus dalines kunigaikštijas, Slanimas tapo pavieto centru pradžioje Trakų, vėliau Naugarduko vaivadijoje. Slanimo seniūnai buvo svarbiausių LDK magnatų giminių atstovai – Chreptavičiai, Oginskiai, Sapiegos, Valavičiai. 1532 m. Slanimui suteikta Magdeburgo teisė, 1591 m. dar kartą patvirtinta – tada suteiktas ir herbas (mėlyname skyde auksinis liūtas, laikantis sidabrinį Sapiegų herbą - Lapiną). Nuo XIII a. Slanime buvo pilis. XVI a. pradžioje Slanimo seniūnas ir dalies miestelio savininkas Leonas Sapiega atnaujino medines Aukštutinę ir Žemutinę pilies, sustiprino miesto gynybinę sistemą. Gynybinę sistemą sudarė pilys, miesto vienuolynai ir sakraliniai pastatai, per kurių teritoriją vyko judėjimas į miestą, buvo kontroliuojama prekyba.

Dalis miesto turėjo savivaldą, o dalis priklausė privatiems asmenims. XVI-XVII a. dalis žemių prie miestelio priklausė Sapiegų giminei, 1655 m. jos atiteko Oginskiams, XVII a. pab. dalis priklausė ir Bžostovskiams, 1809-1939 m. - Puslovskių giminei. Miestas labiausiai suklestėjo XVIII a. II pusėje, kuomet Slanime šeimininkavo Mykolas Oginskis, čia pasistatydinęs savo rezidenciją, teatrą ir baleto mokyklą, įsteigęs spaustuve, manufaktūras (visa tai neišlikę). XVIII a. Oginskio veiklos dėka Slanimas tapo svarbiu ekonominiu, ūkiniu ir kultūriniu centru. XVIII a. Oginskio iniciatyva buvo pastatytas 53 km kanalas (vadinamasis Oginskio kanalas), sujungęs Baltijos ir Juodosios jūros baseinus. Kanalas Ščaros upę pavertė svarbia upinės laivybos magistrale, o miestą – uostu. 1765 m. kanalo statybas pradėjo Mykolas Kazimieras Oginskis. Kanalas buvo naudojamas iki I Pasaulinio karo, kuomet buvo stipriai apgriautas, sunaikinti kanalo įrenginiai. Lenkmečiu kanalas buvo atnaujinimas, bet 1939 m. kanalo atnaujinimo inžinieriai sovietų buvo represuoti. Po II Pasaulinio karo kanalas dar kurį laiką buvo naudojamas, bet apie 1960 m. visi jo šliuzai buvo susprogdinti, kanalui labai pakenkė įvykdyta visuotinė melioracija.



Slanimo rotušė (Глобус Беларусу, Radzima.org)

Slanimo savivaldą šiandien liudija išlikęs miesto rotušės pastatas. Rotušė stovėjo vienos iš pagrindinių miesto aikščių siaurajame gale (aikštė išlikusi ir dabar vadinama Lenino vardu). Priešais rotušę stovi „paminklas išvadotojams“ – tankas T-34 ant postamento, kitą aikštės galą „puošia“ paminklas Leninui.

Mūsų dienas rotušės pastatas pasiekė gerokai pakitęs. Tai dviejų aukštų statinys, jo centrinę dalį ir pagrindinio įėjimo vietą iki šiol žymi keturi piliastrai. Galima manyt, kad kitados rotušė turėjo bokštą su laikrodžiu fasade, kaip buvo būdinga barokinėms XVIII a. statytoms rotušėms.

Taip pat žr.:

- Слоним // Глобус Беларусу (<http://www.globus.tut.by/slonim/index.htm>)
- г. Слоним // Radzima.org (http://www.radzima.org/pub/miesta.php?lang=by&miesta_id1=hrslslon)